

# הלכות הדף היומי

## מסכת כתובות

### תוכן

- א. פוסקין מזונות לאשת איש ... אין פוסקין מזונות ... בשלשה חדשים הראשונים לפי שאין אדם מניח ביתו ריקן בשמעו בו שמת ... בשלא שמעו בו שמת .....1
- ב. תשבע בסוף ולא תשבע בתחלה ... ואם בא ואמר פסקתי לה מזונות נאמן .....3
- ג. ואם בא ואמר צאי מעשה ידיך במזונותיך רשאי קדמו בית דין ופסקו מה שפסקו פסקו 4
- ד. מי שהלך למדינת הים ... אבל לא בניו ובנותיו .....5
- ה. יבמה שלשה חדשים הראשונים מזונות משל בעל מכאן ואילך אינה מזונות לא משל בעל ולא משל יבם .....5
- ו. עמד בדין וברח מזונות משל יבם .....6
- ז. האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים ובאת ואמרה מת בעלי רצתה נזונת רצתה גובה כתובתה גירשני בעלי מתפרנסת והולכת עד כדי כתובתה .....7
- ח. כיצד אמרו ממאנת אין לה מזונות ... בעלה חייב במזונות אלא כגון שהלך בעלה למדינת הים לותה ואכלה עמדה ומיאנה .....8
- ט. הני מאני דקניא חיורי ואוכמי שרו ירוקין אסירי ולא אמרן אלא דלית בהו קרטופני אבל אית בהו קרטופני אסירי .....8
- י. מי שהלך למדינת הים ועמד אחד ופירנס את אשתו ... איבד את מעותיו ... הניח מעותיו על קרן הצבי .....9

דף קז.

### א. פוסקין מזונות לאשת איש ... אין פוסקין מזונות ... בשלשה חדשים הראשונים לפי שאין אדם מניח ביתו ריקן בשמעו בו שמת ... בשלא שמעו בו שמת

הלך<sup>1</sup> הבעל למדינת הים וידוע שלא השאיר לאשתו מזונות, כגון שנפרדו מחמת קטטה וכדומה, בית דין פוסקין לה מזונות, אפילו לא שמעו בו שמת, אפילו אין שטר כתובה בידה<sup>2</sup>.

<sup>1</sup> שו"ע ונו"כ אבהע"ז ע ה

<sup>2</sup> ואין חוששים שמא מחלה לו הכתובה שי"א שאין לה גם מזוהות. ח"מ שם יח

# הלכות הדין היומי

## מסכת כתובות

אבל הלך בסתם ולא שמעו בו שמת<sup>3</sup>, אין פוסקין לה עד לאחר ג' חדשים מיום שהלך<sup>4</sup>, חזקה אין אדם מניח את ביתו ריקם<sup>5</sup>, אולם אם נודע שיצא למקום קרוב על דעת לחזור לאתרו, ונמלך ונשתקע שם, אין שייך חזקה זו, ופוסקין לה מיד<sup>6</sup>.

אין פוסקין לה אלא כשתבא לבית דין לתבוע<sup>7</sup>, ואם תבעה אין פוסקין לה אלא מיום שתבעה<sup>8</sup>, ובכל אופן אין פוסקין לה תכשיטין<sup>9</sup>.

לא אמרו<sup>10</sup> שיעור ג' חדשים אלא לגבי מעשה ב"ד, אבל היא בעצמה שיודעת שלא הניח לה מזונות יכולה למכור מיד נכסים למזונותיה, אפילו בתוך ג' חדשים.

שמעו בו שמת, אפילו<sup>11</sup> שהתה ולא תבעה מזונות, כבר התבאר לעיל דף צו. שאינה מפסדת מזונות שמכאן ולהבא, ועל הזמן שעבר, אם היא עניה שאין לה משלה להתפרנס<sup>12</sup> ושהתה ב' שנים ולא תבעה, או עשירה שיש

<sup>3</sup> ולא נתברר לי מה הדין בשמעו בו שמת אם זנים אותה מיד, שהרי גם בזה איכא סברא שאין מניח ביתו ריקם, וא"כ אית לה מזונות ג' חדשים ואין צריכים לזונה, אולם לאידך ניסא לדעת הרמב"ם בשו"ע שם צנ"י כיון שאינה נוטלת אלא בשבועה דחיישי' שהתפס לה מזונות, א"כ גם התוך ג' חדשים תשבע על כך ותיטול מיד לכו"ע, ואם לא תשבע לרמב"ם בלא"ה לא תטול ולרוב דעות שם שאלמנה נוטלת בלא שבועה ואין חוששים שהתפסה, לא תטול עד ג' חדשים דהכא סברא למיחש שהתפסה שאין מניח ביתו ריקם. וצ"ע

<sup>4</sup> עי' בב"ש סימן ע"א סק"ה שכתב שאפילו אינה בת מלאכה ואין לה ממה לזון, אין מוכרין עד ג"ח <sup>5</sup> וצ"ע מה הדין אם תשבע שלא הניח, שהרי לרמב"ם בשו"ע צנ"י סתם אלמנה חיישי' שהתפסה ונשבעת ונוטלת וא"כ ה"ה הכא או דילמא הכא חזקה שהניח לה ועוד שהוא מוחזק ואלי לא מהני שבועה ליטול. וכמש"כ תוד"ה ששמעו לדעת שמואל, אולם לכאורה אית לה מינו שיכלה למכור לבד. וצ"ע.

<sup>6</sup> ח"מ (ס"ק מז) וב"ש (ס"ק יא) בשם הריטב"א

<sup>7</sup> שכל שלא תבעה מוכח שהשאר לה מזונות, או שיש לה ממקום אחר, וכתב במנח"פ בשם הב"י בשם הריטב"א שאם מסרה מודעא בפני עדים שלא מחלה, לא הפסידה מזונות, ועוד כתב בשם הד"מ שרפואה דינה כמזונות לענין זה.

<sup>8</sup> רמ"א שם, ואין פוסקין לה למפרע, אף על גב אלמנה אית לה מזוני' למפרע כל שלא שהתה שלשה שנים כמ"ש בס"י צ"ג מ"מ בא"א לא אמרי' כן כ"כ הרמב"ן והר"ן ר"פ אלמנה ניונו' ולא כמ"ר ר"פ שני דייני. ב"ש שם יב, דדוקא באלמנה אפשר דמדירה קמיתזנא אבל א"א דלית לה מדירה מידי מדירה קמיתזנא לכן הפסידה למפרע. בית מאיר שם, וסיים הרמ"א אפילו החמיצו ב"ד את הדין, וכונתו שנמשך הדבר משעת תביעה עד שנתנו הפסק, נותנים לה למפרע משעת תביעה, דמיד כשתבעה גילתה דעתה שאין לה מזונות, וכתב החזו"א (אהע"ז סימן סח סק"ט), שמזמן תביעה אם לותה ואכלה או מכרה מנכסיה, ואפילו הרעיבה עצמה, גובין לה מזונות, ואם הרויחה ממעשי ידיה אינה גובה למפרע, אבל דחקת והרויחה יותר מן הראוי מסתפק החזו"א אם הוא שלה.

<sup>9</sup> דכיון שאין בעלה כאן אין לה להתקשט, וכתב הט"ז (פק"ו) בשם רש"י דהאי קישוט הוא אבקת רובל שהנשים רגילות בו.

<sup>10</sup> פתחי חושן חלק ט פרק ט הערה לא

<sup>11</sup> שו"ע ונו"כ שם צנ"י

<sup>12</sup> שמכיון שאין לה משלה להתפרנס קבעו חז"ל שיעור זה שמסתמא אם לא תבעה אמרינן שמחלה

# הלכות הדף היומי

## מסכת כתובות

לה משלה להתפרנס, ושהתה ג' שנים, הפסידה<sup>13</sup> מזונות מהשנים שעברו<sup>14</sup>, פחות מכך אפילו יום אחד חייבים לפרוע לה גם על הזמן שעבר, ואם היה בידה משכון, או שלותה למזונותיה, בכל אופן לא הפסידה מזונותיה.

## ב. תשבע בסוף ולא תשבע בתחלה ... ואם בא ואמר פסקתי לה מזונות נאמן

האשה שפסקו לה<sup>15</sup> בית דין מזונות, יורדין לנכסיו ומוכרין ונותנים לה<sup>16</sup>, ואינה צריכה להשבע שלא קיבלה עבור מזונותיה, אלא אם יבא בעלה ויטען.

הרי שחזר<sup>17</sup> הבעל וטוען שמכרו שלא כדין מפני שהניח לה למזונות כשיצא, משביעין אותה בנקיטת חפץ<sup>18</sup> שלא הניח לה, ואין מוציאים מיד לוקח מה שמכרו, ודוקא כשמכרו קרקע, אבל כשמכרה מטלטלין אינה נשבעת אלא שבועת היסוד<sup>19</sup>. אבל כשב"ד מכרו, אפילו מטלטלין הוי כידועים, ולעולם נשבעת בנקיטת חפץ.

<sup>13</sup> דברי השו"ע הם כדעת הרמב"ם והרמ"ה, אבל דעת הטור בשם הרא"ש דדוקא עניה וגם פרוצה, והיינו שאינה בושה לתבוע, סגי בב' שנים, והיינו דבעינן תרתי, אבל עניה וצנועה שהיא בושה לתבוע, וכן עשירה אפילו פרוצה צריכה ג' שנים, וכתב הבי"ש (שם) דס"ל להרא"ש דאזלינן בתר ב' תירוצים שבנמרא לעיל דף צו. דכל אלמנה מוחזקת לענין מזונות (עי' נחל יצחק סימן צו אות ג ענף ב בדין חזקת האשה במזונות), ובח"מ (ס"ק כו) מסתפק לדעת הרמב"ם אם היא עשירה ופרוצה, אם דינה כעניה, וכתב ב"י בשם הריטב"א דרפואה כדין מזונות.

<sup>14</sup> וכתב בבאה"ט (ס"ק כב) בשם הרש"ך שאפילו נתנה אמתלא וטעם על מה שלא תבעה עד עתה, וכתב ב"ש (ס"ק כב) בשם הט"ז (ס"ק יג) שאם היתה שנה מעוברת צריך להיות עם חודש העיבור, והיינו ב' שנים מלאים. <sup>15</sup> שו"ע ונו"כ שם ע ה, ואפילו לא שמעו שמת, ומסתבר שב"ד ממנה שליש שיתן לה כדי צרכה, ואין מוסרין לה כל הסכום יחד, וכתב בשו"ע (סימן צג סעיף לב) שאין פוסקין לפחות מל' יום, כדי שלא תצטרך להתבזות בב"ד בכל יום, וכתב המרדכי (ריש פ' שני דייני) שאין ממתניין למזונות להודיע לו.

<sup>16</sup> כתב באור שמח (פי"ז מה' אישות הי"ג) שאחריות המכר על הבעל, כיון שמכרו ברשות, אמנם אם מכרה ואח"כ מת הבעל או שגירשה, אינה יכולה לגבות מאותן נכסים, דהוי בכלל אחריות דנפשיה, עיין שם.

<sup>17</sup> שו"ע ונו"כ שם י כדעת הרמב"ם, והטור הביא דעת ר"י דה"ה אם לותה ואכלה צריך לשלם לה עפ"י שבועתה, ודעת רש"י שהוא נשבע ומוציא מה שמכרו, וכ"ש שאינו משלם מה שלותה, והטור פסק כדעת רש"י וכתב שכן דעת הרי"ף, אבל בשו"ע פסק כהרמב"ם, ואף הרמ"א לא חלק עליו.

<sup>18</sup> היינו שבועת המשנה, וחמור משבועת היסוד, משום שכשמכרו מנכסיו ה"ז כאילו באים עתה להוציא ממנו, ואין מוציאים בשבועה אלא בנקיטת חפץ.

<sup>19</sup> היינו כשמכרה מטלטלין שאינם ידועים והיתה יכולה לכפור, לא חשיב כמוציאה מידו, ואין זה אלא כשאר תביעות שאם כופר הכל נשבע שבועת היסוד ונפטר, משא"כ אם מכרה מטלטלין ידועים שלא היתה יכולה לכפור, וכ"ש קרקע שבחזקת בעלים עומדת ה"ז כמוציאה מידו ונשבעת בנקיטת חפץ, ובב"ש (ס"ק לא) כתב בשם הגדולי תרומה שבכל מטלטלין אינה נשבעת אלא היסוד, עיין שם.

# הלכות הדף היומי

## מסכת כתובות

### ג. ואם בא ואמר צאי מעשה ידיך במזונותיך רשאי קדמו בית דין ופסקו מה שפסקו פסקו

אמר הבעל<sup>20</sup> לאשתו בשעה שיצא למדינת הים צאי מעשי ידיך למזונותיך ושתקה<sup>21</sup>, אין לה מזונות<sup>22</sup>, אך אם מיחתה אינו מועיל ויש לה מזונות<sup>23</sup>. ויש אומרים<sup>24</sup> שאם לאחר שהלך באה לפני בית דין לתבוע מזונות, אין בית דין מתחשבין במה שיש לה ממעשי ידיה<sup>25</sup>, אלא כשיבא הבעל יתדיין עמה, ואם יתברר שעשתה והרויחה צריכה להחזיר לו<sup>26</sup>, ויש אומרים<sup>27</sup> שאין בית דין פוסקין לה מזונות אם ידוע שיש לה ממעשי ידיה.

כשבא הבעל<sup>28</sup> וטען שכשיצא אמר לה צאי מעשי ידיך למזונותיך ואינו חייב לה מזונות, משביעין אותה בנקיטת חפץ שלא אמר לה, ואין מוציאין מיד לוקח מה שמכרו, ודוקא כשמכרו קרקע, אבל כשמכרה מטלטלין אינה נשבעת אלא שבועת היסט. אבל כשב"ד מכרו, אפילו מטלטלין הוא כידועים, ולעולם נשבעת בנקיטת חפץ.

<sup>20</sup> שו"ע ונו"כ שם ט

<sup>21</sup> ע"י שו"ע שם סט ד שיכול לומר לה כן, ודוקא מדעתה, ונראה דכיון שאמר לה בשעה שהלך ושתקה, כיון שידעה שלא תוכל למחותה הוי כהסכימה לכך, משא"כ כשהוא כאן לא סגי בשתיקה, אלא צריך דוקא ריצוי שלה. פתחי חושן שם הערה לו

<sup>22</sup> וכתב באבנ"מ (ס"ק יג) שלכאורה הטעם דשתיקה כמחילה, ולדעת הרמב"ם (פי"א ממכירה הט"ז) דלא מהני מחילה בדבר שאינו קצוב, צריך לומר דכיון ששתקה הוי כאילו אמרה איני ניוזנית וכו', ולא משום מחילה, אלא מדין אי אפשי בתקנת חכמים, ונראה שאם אח"כ רואה שאין מעשי ידיה מספיקין לה, רשאית לתבוע מזונות, וצ"ע.

<sup>23</sup> ח"מ שם לג

<sup>24</sup> שו"ע ונו"כ שם ה

<sup>25</sup> והוא דעת הרמב"ם (פי"ב מאישות הט"ז), וכן דעת הרמב"ן והרשב"א, ומדברי ח"מ"מ משמע אפילו ידוע לנו בבירור שמעשי ידיה מספיקין למזונותיה, וכתב הבי"ש (ס"ק טז) שבד"מ משמע שהעיקר כדעה זו, וצ"ע בטעם הדבר, דלמה לנו למכור נכסיו כשידוע בודאי שתתחייב להחזיר לו.

<sup>26</sup> עיין ביאור הגר"א יח

<sup>27</sup> רמ"א שם י, והוא דעת הרא"ש, דכיון שאינו בפנינו צריכים להפך בזכותו,

<sup>28</sup> ח"מ (ס"ק לה) ובי"ש (ס"ק לא) בשם ח"מ"מ, וכתב ח"מ"מ (ס"ק כב) שאם אינו טוען הנחתי לה או צאי וכו', אלא טוען שהיה ראוי לה לעשות מלאכה ותובע שתשבע שלא נזדמן לה מלאכה, אין זו טענה, מאחר שקיי"ל מזוני עיקר ואין זה אלא גרמא בעלמא, ואף על פי שלכתחלה אינו חייב ליתן לה מזונות עד שתקיים תקנת חכמים ותעשה מה שמוטל עליה לעשות, מ"מ כשלא עשתה ומכרה מנכסיו לצורך מזונותיה הפסיד הבעל, ואין מוציאין מידה מה שמכרה ואכלה, וסיים שכן משמע מדברי הר"ן, וכן פסק בעל התרומות בשם הרמב"ן, והסביר הבי"ש (ס"ק יח) מ"ש הח"מ שאין מוציאין מידה, דהיינו שאם יש בידה מעות ומכרה, או שצמצמה ולא הוציאה הסכום שקיבלה מן המוכר, אינו יכול להוציא מידה בטענה זו.

# הלכות הדף היומי

## מסכת כתובות

הלך הבעל ולא הניח לה מזונות ומכרה מנכסיה ופרנסה עצמה, יש אומרים<sup>29</sup> שאין לה עליו כלום ומעשי ידיה שלה, ואם אמרה בפני עדים שאינה מוחלת חוב מזונותיה יש לה עליו<sup>30</sup>.

### ד. מי שהלך למדינת הים... אבל לא בניו ובנותיו

הלך האב למדינת הים והניח בניו כאן<sup>31</sup>, מוכרין מנכסיו למזונות בניו ובנותיו עד שיהיו בני שש, אבל מבני שש ומעלה אם יצא לדעת אין זנים אותו מנכסיו, שמכל שלא הניח למזונותם, אומרים אנו שמן הסתם, לא נחלקו ליה שיוזנו בניו מנכסיו<sup>32</sup>, אך יצא שלא לדעת מסמא רוצה לזונם, ונחלקו הפוסקים כשהוא אמור בנכסים והניחם לדעת אם גובין מנכסיו מדין צדקה<sup>33</sup>, ויש אומרים שאם כבר זן אותם קודם שהלך זנין אותם גם לאחר שהלך<sup>34</sup>.

דף קז:

### ה. יבמה שלשה חדשים הראשונים נזונת משל בעל מכאן ואילך אינה נזונת לא משל בעל ולא משל יבם

<sup>29</sup> רמ"א שם סוף סעיף ה, והוא דעת הר"ן בשם הרמב"ן, משום דאמרינן מסתמא מחלה לו שכן דרך נשים לגלגל עם בעליהן, והח"מ (ס"ק לב) כתב דהיינו דוקא כשהיא בת מלאכה והיתה יכולה לצמצם ולהתפרנס ממעשי ידיה, וכיון שלא עשתה כן יש לומר שמחלה, אבל כשאינה בת מלאכה או בשני רעבון שאינה יכולה להתפרנס ממעשי ידיה, ואף אינו יכול לומר לה צאי וכו', למה תפסיד נכסיה, ובב"ש (ס"ק כט) כתב שלסברת הרמב"ן גם בכה"ג הפסידה, אלא שהר"ן עצמו הניח דברי הרמב"ן בצ"ע.

<sup>30</sup> ב"ש שם

<sup>31</sup> שו"ע ונו"כ שם ע"א ב, וכתב בב"ש (סק"ה) בשם הפרישה (סק"ד) שאפילו תוך ג' חדשים מוכרין לזון בניו, דשאני אשה שיכולה לזון ממעשה ידיה, משא"כ בנים פחותים מבני שש שאין להם ממה להתפרנס, ולפי"ז אם יש להם משלהם אין מוכרין בג' חדשים ראשונים, והבי"ש חולק, דכיון שיש חזקה שאין אדם מניח ביתו ריקם, ה"ז מועיל גם לבניו. ועיין בשו"ת מהרש"ם (ח"ב סימן רלו) שנשאל באשה שנפרדה מבעלה מחמת קטט והיה לה בן קטן והאכילתו ותובעת מבעלה מזונות עבור הבן, והשואל מצדד לומר דהוי כפורע חובו של חבירו ואינו חייב לשלם לה, אלא שאפשר דכיון שיכולה לכופו שיהא הבן אצלה אין זה כפורע חובו, והמהרש"ם כתב מכיון שדינה כאפומרופוס על הבן אין דינה כפורע חובו, שהרי הרשות ביד אפומרופוס להוציא ולגבות, ולכן יכולה גם לתבוע מבעלה.

<sup>32</sup> וכתב בפת"ש (סק"ג) בשם הבית מאיר דמ"מ שוכרין מלמד לבניו מנכסיו.

<sup>33</sup> רמ"א כדעת הר"ן שגובין ולהטור נראה דס"ל גבי הלך למדה"י שאין נ"מ בין אמור לאינו אמור, וכמ"ש הרמב"ם, ואין יורדין לנכסיו לבני יותר משש, וכתב בב"ש (סק"ו) שכן דעת המחבר, וכ"כ בח"מ (סק"ה), וכתב הבי"ש דלהלכה נראה עיקר שאפילו אמור אין זנין בניו ובנותיו מדין צדקה, כיון שהוא שלא בפניו, ועי' שו"ת וישב משה (ח"א סימן ב).

<sup>34</sup> רמ"א שם, דודאי נחא ליה, והוא דעת המרדכי, ועי' בח"מ (סק"ד) וב"ש (סק"ז) שהתוס' כתבו בשם ר"י דדוקא גבי נשתתה לעיל דף מח. אמרינן סברא זו, אבל לא בהלך.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

# הלכות הדף היומי

## מסכת כתובות

היבמה<sup>35</sup> ג' חדשים הראשונים שהיא עדיין בספק מעוברת, ואסורה לחלוץ ולא לייבם עד שיודע שאינה מעוברת, הרי היא ניוזנית משל בעלה, שהרי היא יושבת אלמנות מחמתו, וכבר כתב לה בתנאי כתובתה "את תהא יתבה בביתי ומתזנא מנכסי כל ימי מיגר אלמנותך"<sup>36</sup>.

ובאותן ג' חדשים כיון שהיא ניוזנית מעשה ידיה אינם שלה אלא צריכה לתתם ליבמה שהוא במקום בעלה, וכל מה שתרויח בין במלאכה בין בסרסרות וכל דבר הוא של יבמה כמו שהיה כבר של בעלה.

מכאן ואילך אינה ניוזנית לא משל בעל ולא משל יבם, משל בעל לא שהרי אגודה ביבם. ולא משום כבוד בעלה היא יושבת<sup>37</sup>, אין לה על נכסי בעלה כלום. ומשל יבם גם לא שאינה אלא כארוסתו ואין לה מזונות ממנו עד שתכנס עמו לחופה או עד שתתבענו.

### ו. עמד בדין וברח נזונת משל יבם

עמדה היבמה<sup>38</sup> עמו בדין לאחר ג' חדשים ותבעתו ליבם או לחלוץ בפני ב"ד ונתרצה לייבום, ואירעו אונס שחלה או שהוצרך לברוח מחמת ממון או מחמת מרדין, חייב במזונותיה, שקנסו אותו מכיון שעמד עמה בדין ונתרצה לייבם היה לו לכונסה לאלתר קודם שאירע לו האונס. ודוקא שברח או חלה הוא שתקנו לה מזונות, אבל אם לא ברח או חלה אלא שאירע הדבר כך במקרה מחמת עצלות שנתאחר זמן מועט מלייבם, לא תקנו לה מזונות, שלא שכיח שיתאחר מלייבם כיון שהרי הוא לפנינו ונתרצה לייבם, ובמילתא דלא שכיח לא תקנו ביה רבנן כלום ואין לה מזונות, מיהו אם תבא לפני ב"ד ותבעת ממנו שייבם או שיתן לה מזונות, חייב ליתן לה אפילו לא ברח, וכי בשביל עצלותו תפסיד היא מזונותיה<sup>39</sup>.

<sup>35</sup> שו"ע ונו"כ אבהע"ז קס יא

<sup>36</sup> פ"י את תשבי בביתי ותזוני מנכסי כל ימי אלמנותך

<sup>37</sup> ולא דמיא לשאר אלמנה שהיא ניוזנית משל בעל עד שתנשא, דהתם כל זמן שלא נשאת לאחר בדידה תליא מילתא ואומרה מחמת פלוני בעלי שכבודו גדול עלי אני יושבת אלמנות, לכך יש לה מזונות מנכסיו שכן התנה עמו, אבל הך אנידה ביבם. לבוש שם

<sup>38</sup> שו"ע ונו"כ שם

<sup>39</sup> ב"ש שם ד מהרא"ש

# הלכות הדרה היומי

## מסכת כתובות

אם נתרצה לחלוץ או שלא נתרצה כלל, אין לה מזונות<sup>40</sup>. וי"א שאפי' לא התרצה ליבוס חייב במזונות.

ברח במזיד לכ"ע חייב במזונות אפי' לא התרצה לייבוס.

### ז. האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים ובאת ואמרה מת בעלי רצתה ניזונת רצתה גובה כתובתה גירשני בעלי מתפרנסת והולכת עד כדי כתובתה

האשה שהלכה<sup>41</sup> היא ובעלה למדינת הים ובאה ואמרה מת בעלי, אם אינה מבקשת אלא מזונות דניזונת ממה נפשך<sup>42</sup>, שאם היא משקרת והוא עודנו חי יש לה מזונות מנכסיו, ואם הוא מת הרי היא כשאר אלמנה, אלא אפילו אם היא רצתה כתובתה נוטלת, שהרי נאמנת האשה לומר מת בעלי ותינשא כמו שנתבאר במסכת יבמות קיד. וכשם שנאמנת לינשא כך נאמנת ליטול כתובתה, שמספר כתובה נלמד דכתיב בה לכשתנשאי לאחר תטלי מה שכתוב ליכי.

אבל אם אמרה גרשני בעלי אינה ניזונת אלא עד כדי כתובתה, שכיון שאינה נאמנת לומר גרשני כדי שתנשא, הכי נמי אינה נאמנת לומר גרשני כדי ליטול כתובתה, מ"מ כיון שהיא עצמה אומרת שגירשה נאמנת על עצמה שתפסיד מזונות מנכסי בעלה שגירשה, אבל כדי כתובתה ניזונת ממה נפשך, שאם לא גירשה הרי חייב במזונותיה ואם גירשה תחשוב לה לפרעון כתובתה.

<sup>40</sup> כ"ב התוס' והרא"ש כיון דנתרצה ליבוס הוי כאלו היא אשתו אבל אם נתרצה לחלוץ או שלא נתרצה כלל אין לה מזונות אף על גב דהטע' הוא משום דקנסו אותו ליתן לה מזונות מ"מ דווקא כשמתרצה לייבוס או מחייב ליתן לה מזונות וכן מבואר בהרא"ש דוקא כשמתרצה ליבוס ומטעם קנס דהיה לו לייבוס מיד אבל לדעת הרמב"ם אפילו לא התרצה ליבוס חייב במזונות וכ"פ בתשובת ריב"ש הנ"ל ואם בורח במזיד י"ל לכ"ע חייב במזונות אפי' לא התרצה לייבוס ואם לא ברח אלא נתעכב פה אין חייב במזונות אא"כ שתבעו ליבוס או ליתן לה מזונות ונתרצה ליבוס, הרא"ש. ב"ש שם ד

<sup>41</sup> שו"ע ונו"כ שם צג יז

<sup>42</sup> עיין ט"ז שם מג

# הלכות הדף היומי

## מסכת כתובות

### ח. כיצד אמרו ממאנת אין לה מזונות ... בעלה חייב במזונות אלא כגזון שהלך בעלה למדינת הים לזונה ואכלה עמדה ומיאנה

כבר התבאר במסכת יבמות דף קיג. ולעיל דף ק. שקטנה<sup>43</sup> הממאנת היוצאת במיאון אין לה מנה ומאיתם, שלא תקנו לה חכמים כתובה, אבל התוספת שכתב לה הוא חייב בו דמשום חיבת ביאה כתב לה<sup>44</sup> וזכתה בו, וחייב לזונה ולפדותה כל זמן שהיא תחתיו ואוכל פירותיה. אך קטנה היוצאת בגט, דינה כגדולה היוצאה בגט ככל דיניה. וחייב לזונה ולפדותה כל זמן שהיא תחתיו ואוכל פירותיה, אבל אם הלך למדינת הים ולזונה למזונותיה או לפדיונה ואח"כ מיאנה, אינו חייב לשלם, וגם הפירות שאכל מנכסיה אפילו הם עדיין בעין שלקטן ומונחין ברשותו, אין צריך ליתנן לה, שמה שזכה בו זכה כיון דברשות זכה בהן. כמבואר לעיל דף ק קא.

### ט. הני מאני דקוניא חיורי ואוכמי שרו ירוקין אסירי ולא אמרן אלא דלית בהו קרטופני אבל אית בהו קרטופני אסירי

בעבר כלי חרס המצופים באבר או ברתוכי זכוכית היה חילוק בדין הכשרתם ממה היו עשויים, אולם כיום כל כלי חרס ואפילו המצופים בהיתוך זכוכית דינם ככלי חרס שאין להם הכשרה לעולם אם בלעו איסור<sup>45</sup>. וכלי אמייל<sup>46</sup> נתפשט המנהג עפ"י גדולי הפוסקים להתירו בהגעלה לענין שאר איסורים, והמחמירים יגעילוהו ג' פעמים, ולענין הכשרו לפסח עקב חומרת חמץ שאיסורו במשהו, נתפשט המנהג להחמיר לא להגעילו או ללבנו.

<sup>43</sup> שו"ע ונו"כ אבהע"ז קטז ה' ו

<sup>44</sup> אעפ"י שהיא ממאנת ויוצאה לרצונה וראוי היה לומר דכי אקני לה תוספות אדעתא למיקם קמיה וכמ"ש הרמב"ם כל זמן שתמצה ותעמוד לפניו וכמו שיתבאר לקמן סי' קנ"ד סעיף ו' בשוענת על בעלה שאינו יורה כחץ שאין לה תוספות מ"מ קטנה וממאנת שאני דסביר וקיבל דסתם קטנה תמאן ועל חיבת ביאת לילה הראשונה כתב לה ומיאון בקטנה כיוצאת שלא לרצונה. ח"מ שם י

<sup>45</sup> עיין שו"ע ונו"כ תנא כג

<sup>46</sup> שו"ת שבה"ל ח"ב סי' מ"ג, שו"ת חשב האפוד ח"א סי' קי"ז שכן נתפשט המנהג, ובמקום שנתקלף שכבת האמייל יש לנקות שם היטב או ללבן שם ליבון קל.

# הלכות הדף היומי

## מסכת כתובות

כלי פורצלן<sup>47</sup> דין כלי חרס יש להם ולא כלי זכוכית. וכן נתפשטה ההוראה בכל תפוצות ישראל שאין מועיל הכשר והגעלה לכלי פורצלן. אמנם במקרים של הפסד מרובה וכשיש עוד צדדים להקל נוהגים לסמוך על המקילים ולהכשירם ע"י הגעלה שלש פעמים, וכן אם נאסרו באיסור דרבנן או שנאסר ע"י כלי שני, כגון צלחות מפורצלן הוא הפ"מ מתירים ע"י עירוי רותחין עליהם שלש פעמים<sup>48</sup>, ויש בעלי הוראה המחייבים גם להניח בלא שימוש י"ב חודשים, והכל לפי ראות עיני המורה.

## י. מי שהלך למדינת הים ועמד אחד ופירנס את אשתו ... איבר את מעותיו ... הניח מעותיו על קרן הצבי

הלך<sup>49</sup> בעלה למדינת הים ולא השאיר לה מזונות, ולותה מעות מאחרים למזונותיה, חייב הבעל<sup>50</sup> לשלם מה שלותה.

ודוקא אם לותה בעדים<sup>51</sup>, אף על פי שלא אמרה בשעת הלואה שלוח לעורך מזונות, אבל אם לותה שלא בעדים יכול הבעל לומר שאינו מאמין שלותה, ואם תבעה בעדים<sup>52</sup>, נאמנת אח"כ לומר שלותה, אף בלי עדים, וכן אם מכרה מנכסי מילוג שלה.

<sup>47</sup> עיין באריכות בדרכ"ת יו"ד סי' קכ"א סקב"ו ושדי חמד מערכת ה' אות ל' ויסודי ישורון ח"ו עמ' קמ"א.  
<sup>48</sup> בפמ"ג יו"ד סי' ק"ג ש"ד סק"ז בשם דבר שמואל מקיל בפורצלן בהפ"מ להכשירו לאחר כ"ד שעות, והוא חולק עליו ואוסר אפילו באיסור דרבנן, ובפתיחה לאו"ח בהנהגת השואל והנשאל סי' ג' סקב"ו מתיר בנבלע איסור דרבנן והוא הפ"מ. ועיין שו"ת בית שלמה יו"ד סי' קפ"ו שעמד על סתירה זו ומת' דיש נפק"מ בין איסור דרבנן שיש לו עיקר מן התורה כבשר שלא נמלח ונתבשל, ובין איסור דרבנן שאין לו עיקר מה"ת כגבינות עכ"ל, וע"ע בפמ"ג יו"ד סי' צ"ג ש"ד סק"ג. וע"ע שו"ת מהר"ם שיק יו"ד סי' קי"ג בנאסר מעירוי שנפסק הקילוח להתיר ע"י עירוי רותחין ג"פ, ובשו"ת דובב מישרים סי' מ"ג דן לענין אם נאסר בכבוש מעל"ע, וע"ע שו"ת קנה בושם ח"א סי' נ"ז ומקראי קודש פסח ח"א סי' פ' ושו"ת יבי"א ח"א יו"ד סי' ו'.

<sup>49</sup> שו"ע ונו"כ שם ע' ח

<sup>50</sup> כתב הרמ"א, המלוה תובע לאשה והיא תובעת לבעלה, ואם אין האשה כאן תובע לבעל, והוא מדין שעבודא דר"ג, שיכול לתבוע ישר מן המשועבד מדר"ג, ע"י ב"ש (ס"ק כג), ומ"מ עיקר שעבודו של מלוה הוא על האשה, ועיין ט"ז י' שהקשה היכי מיירי הרמ"א, שאם יש לה נכסים לא שייך דינא דר"ג, ועליו להמתין עד שתבא האשה ויתבענה, ואם אין לה נכסים, ואז שייך שעבודא דר"ג, אף אם היא כאן יכול לתבוע את הבעל, שהביא מדברי המרדכי שכתב שכל זמן שאין האשה תובעת מהבעל אין המלוה יכול לתבוע ממנו, שיכול לומר לו לאו בע"ד ידיך את, אלא שהאשה יכולה לתבוע מבעלה, וסיים המרדכי שיש דנים שמוציאין מבעלה ונותנים לנותן, ונראה כונת הט"ז דהרמ"א פסק כהיש דנים. ונראה פשוט שאם מאיזו סיבה שהיא לא היה המלוה יכול לגבות מהבעל, נשאר החוב על האשה, וכשהיה לה מעות תהא חייבת לשלם, וכמ"ש הר"ן בשם הרא"ה, ונראה דלכו"ע הדין כן. ובביאור הגר"א (סק"ל) כתב דכשאין האשה כאן חשיב כאין לה נכסים, כיון שאין לו ממי לתבוע, ולכן יכול לתבוע מן הבעל, ונראה מדברי הרמ"א שאם האשה כאן, אף על פי שאין לה נכסים צריך תחלה לתבוע מהאשה.

<sup>51</sup> הח"מ (ס"ק כו) והבי"ש (ס"ק כב) מדברי הפוסקים

<sup>52</sup> במנח"פ

# הלכות הדרף היומי

## מסכת כתובות

יש אומרים שאע"פ שהבעל בעיר ולא תבעתו בדין, ולותה למזונותיה חייב הבעל לשלם.<sup>53</sup>

הלך בעלה<sup>54</sup> ולא לותה, אלא עמד אביה או כל אחד אחר<sup>55</sup> ופרנסה משלו<sup>56</sup> מדעת עצמו<sup>57</sup>, אין הבעל חייב לשלם לו<sup>58</sup>, אבל אם היה חייב ממון לבעל ועמד ופרנס את אשתו, מנכה מחובו מה שהוציא<sup>59</sup>.

פסקו לה ב"ד מזונות<sup>60</sup> וצוו לאחד לפרנסה ולגבות מנכסי בעלה, אם מת הבעל אין לו עליה כלום, אבל אם אמרו סתם להלוות לה, אם מת הבעל או שאין לו לשלם, ונפל לאשה ירושה ממקום אחר, צריכה היא לשלם,

<sup>53</sup> רמ"א שם סוף סעיף יב, והוא מדברי ספר התרומות (שער סה ח"א סימן ו – ומה שמצוין שהוא מדברי שו"ת הרשב"א הוא ט"ס), וכתב שם בשם הרמב"ן וז"ל, ודאי כל היכא דחייב לזון את אשתו, אם לותה ואכלה חייב לשלם, הלכך אף על פי שהוא כאן ולא זמנתו לדין לא הפסידה מזונותיה ואף על פי שעמד והכריז שלא ילוה אדם לאשתו, לאו כל הימנו להפסיד זכותה, והוא דלא ספקה ממעשי ידיה, אבל בדספקה, אם עמד והכריז שלא ילוה אדם לאשתו, נראה לי דכמי שאמר שתוציא לה מעשי ידיה למזונותיה ופטור, בין שמע המלוה בהכרזה זו בין לא שמע, ואם שתק (כן נראה הגירסא בגדו"ת) ולותה ואכלה ולא עשתה חייב, אף על גב דספקה מוציאין ממנו, וכן הם דברי הרמב"ם (פי"ב מה' אישות הי"ט) במי שהלך למדה"י ולותה ולא עשתה חייב, ואף על גב דספקה מוציאין ממנו, ומעתה אין לי לחלק בין עומד כאן להלך למדינת הים, ע"כ.

<sup>54</sup> שו"ע ונ"כ שם ח

<sup>55</sup> רמ"א שם ועי' בח"מ (ס"ק לא), ועי' ערך ש"י.

<sup>56</sup> ועי' ב"ש (ס"ק כו) ור"מ (ס"ק לא), וכתב באה"ט (ס"ק כ) דה"ה לרפואה ודירה, ובפת"ש (ס"ק ט) כתב דה"ה לפדיונה.

<sup>57</sup> כתב הב"ש (ס"ק כה) שאין חילוק בין אם זן אותה סתם ובין אם זן אותה לשם מזונות הבעל, וסיים דלא כהרשב"א, ודעת הרשב"א הובא בב"י בשם הר"ן דדוקא כשמפרש שמחמת חוב מזונות של הבעל הוא נותן לה, דבכה"ג פטור משום דהוי כפורע חובו של חברו, אבל פרנסה סתם חוזר וגובה, לפי שכל המפרנס סתם אינו מפרנס אלא בתורת הלואה, והו"ל כלותה ואכלה, והר"ן דחה דבריו, ואפילו בסתם אבד מעותיו, וכתב עוד הב"י בשם הריב"ש שאף לדעת הרשב"א אינו אלא שיכול לתבוע מן הבעל, אבל מהאשה פשוט שאינה חייבת לו כלום, אא"כ לותה ממנו בפירוש, עיין שם, ולפי"ז פשוט שאם עמד אחד ופרנסה, ואמר בפירוש שנותן לה בתורת הלואה דלכו"ע הוי כלותה ואכלה, ועי' אבני מלואים (ס"ק יא) שהאריך בביאור שיטות הפוסקים בזה, ועי' אבן האזל (פי"ב מה' אישות). ומה שדנו הפוסקים בזן את חברו סתם אם חייב לשלם לו אח"כ, עי' מ"ש בזה בספר חנוך לנער (פרק מה סעיף ג) בדין הון יתום קטן, ועי' בח"מ (כאן ס"ק לא) ובאבני מלואים (ס"ק יא).

<sup>58</sup> כתב בב"ש (שם) בשם ספר התרומות שאפילו אמר הבעל כל הון אינו מפסיד, איבד מעותיו, כדמוכח בגדרים שבאומר כל הון אינו מפסיד אינו נעשה כשלוחו, ומה שציין הבי"ש לסימן קמא, עי' בדבריו שם (ס"ק כז) שהביא מדברי הפוסקים בדין האומר כל הרוצה לזון או כל השומע קולי יזון, ומצדד לומר דתלי בב' תירוצים של התוס', ועי' בחידושי רעק"א (שם) ובאבני מלואים (ס"ק ג) ובערך ש"י, ובבאה"ט (שם ס"ק יג) כתב שלגבי מזונות גם בכל הון אינו נעשה שלוחו, עיין שם, וכ"כ בהפלא"ה (בקו"א), עיין שם.

<sup>59</sup> רמ"א שם, דבכה"ג לא הוציא משלו אלא על חשבון חובו, ובפת"ש (ס"ק י) כתב שמסתימת הפוסקים משמע שאפילו לא הגיע עדיין זמן פרעון חובו לבעל, וסיים בצ"ע. וכתבו הח"מ (ס"ק ל) והבי"ש (ס"ק כז) דלאו דוקא שהוא חייב לו, אלא ה"ה כשלקח מנכסי הבעל ופרנס אשתו, לא אמרינן הניח מעותיו על קרן הצבי, שלא אמרו כן אלא כשפרנס משלו, וכתב באה"ט (ס"ק כב) בשם הרשד"ם שצריך לישבע כמה הוציא, ואם תובע יותר מהשיעור אינו נאמן אפילו בשבועה.

<sup>60</sup> רמ"א שם וכתב הח"מ (ס"ק כה) דלאו דוקא נפל לה ירושה, דה"ה אם יש לה ממון ממקום אחר.

# הלכות הדף היומי

## מסכת כתובות

מחלה האשה לבעלה המזונות אין למלוה כלום<sup>61</sup>, וי"א<sup>62</sup> שאינה יכולה למחול כיון שמשועבדת היא.

<sup>61</sup> רמ"א שם

<sup>62</sup> בח"מ שם (ס"ק כז) תמה על הרמ"א הרי פסק בשו"ע (חו"מ סימן פו סעיף ה) שאין הלוח יכול למחול למלוה שלו במקום שיש עליו שעבודא דר"נ, ואף לא להרויח לו זמן, ומ"ש המרדכי שיכולה למחול, משום דרפיא בידיה בעיקר הדין של שעבודא דר"נ, ולכן כתב שצריך לתבוע מהאשה ויכולה לתבוע מהבעל, וע"ז כתב שאם מחלה הפסיד המלוה, אבל לדין דקיי"ל להלכה שיש דין שעבודא דר"נ מנא ליה שיכולה למחול, וכתב שאין לחלק בין שעבוד חוב גמור שהשעבוד הוא מדאורייתא ואז קיים דין שעבודא דר"נ ואינה יכולה למחול, משא"כ במזונות שהוא דרבנן בקל יכולה למחול, דהא הרמב"ם (פי"ב מאישות ה"ב) וכמה פוסקים ס"ל דגם חיוב מזונות הוא דאורייתא. אמנם בט"ז (סק"י) הקשה גם על הרמ"א קושיא זו, וכתב לתרץ דהמרדכי ס"ל לחלק בין חוב גמור לחוב דרבנן, וכמ"ש התוס' (בפ"ב דכתובות דף יט ע"א ד"ה וכנון) גבי מוכר שט"ח, ועי' בדברי המגיה (שם) שכתב דהעיקר כסברת הט"ז, ומה שתמה הח"מ דמזונות דאורייתא, כתב המגיה דע"כ צ"ל דהמרדכי ס"ל דמזונות דרבנן. והבי"ש (ס"ק כד) כתב ליישב דהרמ"א איירי כשהיו לה נכסים ואז יכולה למחול, וציין לדברי הש"ך (בחו"מ סימן פו ס"ק יב) שתירץ דהרמ"א איירי כשמחלה לו המזונות קודם שחותה, דאז בודאי מהני מחילתה (צ"ע דא"כ אין הבעל חייב כלל במזונותיה, ונמצא ששיקרה למלוה, ופשיטא שאין לה על המלוה כלום, ומאי קמ"ל, וה"ז דומה למי שבעלה נותן לה מזונות ולותה), והביא הבי"ש עוד מדברי הש"ך שיכול המוחזק לומר קים לי כהנך פוסקים דאף במקום שעבודא דר"נ יכול למחול, ועי' הפלא"ה (בקו"א) שתמה על הבי"ש ומתירן בענין אחר, ועי' אבן האזל.